

14.7.2016

לכבוד,

מר ארז קמיניץ

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי)

משרד המשפטים

במייל: YeutzHakika@justice.gov.il

שלום רב,

הנדון: הערות לתזכיר חוק התכנון והבניה (תיקון מס' ...), התשכ"ה-1965

להלן הערות האגודה לזכויות האזרח לתזכיר החוק שבנדון:

רקע

ביום 19.6.2016 התקבלה החלטת ממשלה ¹1559 העוסקת בחיזוק אכיפת דיני התכנון והבניה, והמתבססת, כאמור בפתיח להחלטה, על דו"ח הצוות להתמודדות עם תופעת הבנייה הבלתי חוקית (דו"ח קמיניץ).² במסגרת ההחלטה ניתנה הנחיה לגורמים שונים בממשלה – בדרג הפוליטי והמקצועי, לפעול בדרכים שונות, ובין היתר ע"י תיקוני חקיקה, "לחיזוק אכיפת דיני התכנון והבניה וטיפול בהפרות ופלישות במקרקעי ציבור" במדינה, ובפרט ביישובים הערביים.

בהתאם לכך פורסם ביום 30.6.2016 תזכיר חוק התכנון והבניה³ הכולל מספר הצעות לתיקון חוקים קיימים (חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, חוק חוק סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל דין), וחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967).

מטרתם של התיקונים המוצעים הינה, כאמור, החמרה של האכיפה והענישה על עבירות בניה. למימוש מטרה זו מוצעת, בין היתר, הגבלה של שיקול דעתו של בית המשפט ומעורבותו בהליכי אכיפת עבירות בניה; הגברה של שיקול הדעת והרחבת הסמכויות של גורמים מנהליים, ובראשם גופי תכנון ואכיפת תכנון ארציים בכל הקשור לאכיפת חוקי התכנון והתמודדות עם בניה ללא

¹ להחלטת ממשלה 1559: <http://www.pmo.gov.il/Secretary/GovDecisions/2016/Pages/des1559.aspx>

² לדו"ח קמיניץ: <http://www.justice.gov.il/Pubilcations/News/Documents/FulllllegalBuildingReport.pdf>

³ לתזכיר החוק: <http://www.tazkirim.gov.il/Pages/tazkirim.aspx?typeofsearch=lastpublish>

היתר; החמרה בשיעורי הקנסות ותקופות המאסר על עבירות בניה, וכן הרחבת מעגל הענישה על עבירות אלה.

לתיקונים המוצעים יש אמנם השלכות על אכיפת חוקי התכנון בכל האזורים והמרחבים במדינה, אולם אין להתעלם מהשלכותיהן מרחיקות הלכת על האזרחים הערבים, ואין להתעלם במיוחד מההקשר שבו הם עולים; כפי שנכתב במפורש בהחלטת הממשלה 1559: "מאמצי הממשלה ליצירת פתרונות דיור למגזר הערבי".

לאור האמור, הערותיה של האגודה לזכויות האזרח לתזכיר החוק יתמקדו בהשלכות התיקונים המוצעים בתזכיר על האזרחים הערבים במדינה והרשויות המקומיות הערביות, ובקשר שבין הצורך במציאת פתרונות הולמים וראויים למצוקת התכנון ארוכת השנים ביישובים הערבים לבין אכיפת חוקי התכנון באותם יישובים.

מטרות החוק

פרק ב' לתזכיר, שכותרתו "מטרת החוק המוצע והצורך בו", מגדיר את הגורמים לעבירות על חוק התכנון והבניה במדינה וקובע כך:

"להיווצרותו של מצב זה (ריבוי העבירות על חוק התכנון – **הערה שלי, ר.ג.**) שותפים גורמים רבים: אי-העמדה לדין, התמשכות ההליכים, ענישה מקלה, העדר אכיפה ביחס לביצוע צווים האמורים בגזרי הדין ומשך הזמן הנדרש להוצאתם לפועל של פסקי דין הכוללים צווי הריסה. כל אלה גורמים לפגיעה קשה בהרתעה, הן של העבריינים עצמם והן של אחרים הלומדים ורואים לנגד עיניהם כיצד יוצא חוטא נשכר והבנייה הבלתי חוקית משתלמת לעבריינין."

מדיניות הריסת בתים כגון זו המוצעת בתזכיר החוק, שאינה מתחשבת במחדליה התכנוניים של המדינה, אשר הביאו אזרחים רבים לכלל עבירה, אינה עולה בקנה אחד עם עקרונות צדק בסיסיים והיא עומדת בניגוד מוחלט לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, אשר מעגן את הזכות לקורת גג כזכות חוקתית.⁴

המצוקה התכנונית הקשה וארוכת השנים ביישובים הערבים בישראל אשר מאופיינת בתכנון לקוי, במוגבלות שטחי שיפוט ומרחבי תכנון, בצפיפות דיור גבוהה, בהעדר פתרונות דיור, תשתיות, מבני ציבור ותעשייה וברמת שירותים נמוכה למדי, הובילה לאורך השנים להתפתחות תופעת הבנייה ללא היתר בחברה הערבית. זו היא תוצאה ישירה של הזנחה ואפליה ממסדית ארוכת שנים, שעל חומרתה ואופייה עמדו הממשלה, בתי המשפט, חוקרים וגופים ציבוריים וממלכתיים שונים. שורשיה נעוצים במדיניות הקרקעית של מדינת ישראל, אשר התעלמה

⁴ מדיניות זו מנוגדת אף לחובותיהן של המדינה ורשויות התכנון לפי כללי המשפט הציבורי ובראש ובראשונה חובתן לנהוג בהגינות ובסבירות בהכנת ואישור תוכניות מתאר. חובתה של המדינה בראש ובראשונה היא לשקוד על תוכניות בנייה ופיתוח הולמות, אשר עונות על צרכי הדיור של האוכלוסייה הערבית ביישובים הערבים ובערים המעורבות. מקום בו כשלה המדינה במילוי חובה זו, מנועה היא מבחינה מוסרית מלנקוט בהליכי אכיפה נגד קורבנות הכישלון בגין בנייה ללא היתר, ללא התחשבות בנסיבות התכנוניות והעובדתיות שבהן בוצעה הבנייה.

בשיטתיות מצרכיה של האוכלוסייה הערבית בתחום הדיור, הקרקע והשירותים. זאת, תוך העדפה ברורה של יהודים על פני ערבים בשימוש במרחב ובהקצאה של קרקעות ציבוריות לבניה. העדפה זו קיבלה פנים וצורות שונות במשך השנים.⁵

מצוקת הקרקע והדיור בחברה הערבית זכתה להתייחסות מפורשת ומודגשת גם בדו"ח ועדת אור. הוועדה עמדה על חומרתה של המצוקה ועל המדיניות הממשלתית, שננקטה במטרה להגביל את מרחבי התכנון של היישובים הערבים. הוועדה המליצה למדינה להקצות לציבור הערבי "קרקע על פי דפוסים ועקרונות שוויוניים, כמו למגזרים אחרים".⁶

לאחרונה אף ננקטו הליכים אקטיביים (שטרם הבשילו לכדי שינוי בפועל) על ידי ממשלת ישראל למציאת פתרונות ראויים למצוקת הדיור ארוכת השנים בחברה הערבית, מתוך הכרה בייחודיותה ובצורך המיידי לטפל בה, ובהשפעתה מרחיקת הלכת על תופעת הבניה ללא היתר. כך נכתב למשל בדוח צוות 120 הימים להתמודדות עם מצוקת הדיור ביישובי המיעוטים:

"לצד התפתחויות אלו ועליות המחיר בכלל שוק הדיור בישראל בשנים האחרונות, הרי שמצוקת הדיור ביישובי המיעוטים מהווה בעיה ייחודית במאפייניה. מצוקה זו איננה תולדה רק של השנים האחרונות אלא מדובר בתופעה רחבה ומורכבת יותר. עליות המחירים האחרונות משתקפות כמובן גם ביישובי המיעוטים אולם מצוקת הדיור בהם הובילו מזה שנים ארוכות לתופעות בלתי רצויות ובהן הבניה הבלתי חוקית".⁷

התהליך האחרון והמשמעותי ביותר לקידום החברה הערבית גם בתחום התכנון היה החלטת ממשלה 922 שהתקבלה לאחרונה בעניין "פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016-2020"⁸ שקבעה סדרת החלטות חשובות המקצות משאבים ותקציבים ממשלתיים לפיתוח היישובים הערביים וצמצום ההפליה ארוכת השנים ממנה הם סובלים בכל תחומי החיים, ובפרט בתחום התכנון והדיור. יחד עם זאת, ההחלטה האמורה טרם יושמה במלואה, ואף יישומם של חלקים ממנה הותנו, במסגרת החלטת ממשלה 1559, בהקצאת תקציבים לביצוע הוראות התיקון לחוק התכנון והבניה המונח בפנינו.

הגברת האכיפה תוך התעלמות מהמצב הקיים

האגודה לזכויות האזרח מכירה בחשיבותה של מערכת אכיפה איתנה כחלק מבסיסו ההכרחיים של שלטון החוק, וכפועל יוצא מכך בחשיבות קביעתם בחוק של אמצעי אכיפה מגוונים ומתאימים.

⁵ עו"ד עאוני בנא, "מדיניות התכנון ביישובים הערביים, אפליה וחסמים", האגודה לזכויות האזרח בישראל, אפריל 2014: <http://www.acri.org.il/he/wp-content/uploads/2015/03/planning-housing-arab-citizens0414.pdf>

⁶ ועדת חקירה ממלכתית לבירור התנגשויות בין כוחות הביטחון לבין אזרחים ישראלים בחודש אוקטובר 2000 (ועדת אור), שער שישי, פסקה 13.

⁷ דוח צוות 120 הימים להתמודדות עם מצוקת הדיור ביישובי המיעוטים, יוני 2015. פרק א, ס' 4.

⁸ להחלטת ממשלה 922: <http://www.pmo.gov.il/Secretary/GovDecisions/2015/Pages/des922.aspx>

יחד עם זאת, אנו מוטרדים מאוד ממצב בו יינקטו אמצעי אכיפה חריפים ופוגעניים תוך התעלמות מהמצב התכנוני הקיים, ממחדלי תכנון, ומחלקה של מערכת התכנון עצמה באחריות למצב הדברים בשטח. אוכלוסיות רחבות, ובראשן האזרחים הערבים במדינה, נמצאות במלכוד בו אין בכוחן לבנות כחוק על-אף שאין להן כל עניין להיות מעורבות בפעילות עבריינית ולהיות חשופות לאמצעי אכיפה מנהליים ופוליטיים מצד הרשויות, הגובים מהן מחיר כבד. כיוון שמוכן שהציבור הרחב מעדיף לבנות כחוק ואין לו עניין להסתבך בעבירות בנייה, תופעה רחבה של בנייה ללא היתרים מלמדת לא אחת על כשל של מערכת התכנון, שיש לקחת אותו בחשבון כאשר דנים בהפעלת שיקול דעת לגבי אכיפת הדין.

כאמור, בנייה ללא היתר ביישובים הערבים אינה מתרחשת בחלל ריק ואינה נעשית מתוך בחירה או רצון להפר את חוקי המדינה או לזלזל בהם. בנייה זו הינה לרוב בנייה מחוסר ברירה, שנועדה לספק קורת גג עבור צעירים ומשפחות ערביות, שהממשלה ורשויות התכנון הותירו אותם במשך שנים רבות ללא פתרונות דיור וללא כל פתרון תכנוני. היא למעשה תולדה של מחדלן התכנוני של הרשויות, אשר מתבטא בין היתר בהעדר תכנון או בתכנון לקוי, שאינו עונה על צרכי הדיור הבסיסיים של האזרחים הערבים.

ברור, אם כן, שאין לזלזל בשלטון החוק, אולם אין גם לזלזל בנסיבותיה של בנייה ללא היתר, שכאמור נעשתה לרוב מחוסר ברירה ובשל העדר תוכניות מתאר מתאימות.

חרף האמור, לאורך תזכיר החוק, דברי ההסבר לתזכיר וסעיפי החוק השונים לא ראינו כל התייחסות להבדלים בין סוגים שונים של בניה ללא היתר או הבחנה כלשהי בין סוגי עבירות התכנון השונות והגורמים לכל אחת מהן.

מדיניות ראויה וצודקת של רשויות התכנון היא זו שבוחנת את גורמי תופעת הבנייה ללא היתר בחברה הערבית, מטפלת בהם ומספקת אפשרויות בניה ופתרונות דיור ראויים וחוקיים להכשרתה של בנייה זו, אפשרויות ופתרונות שלו היו קיימים, לא הייתה מתפתחת בניה ללא היתר ביישובים הערבים.

עמדנו כי תיקונים לחוק התכנון והבניה וחוקים אחרים, שנועדו להגביר אכיפה של חוקי התכנון צריכים לבטא את מטרת חוק התכנון והבניה, שאינו עונשי במהותו, ואת הקשר ההדוק בין הפעלת סמכויות אכיפה וענישה ע"י הרשויות, לרבות הוצאת צווי הריסה מינהליים וביצועם, לבין מילוי חובותיהם החוקיות הראשוניות של מוסדות התכנון להניח מסגרת תכנונית ראויה, המאפשרת בניה חוקית בהתאם לצרכי הדיור של האוכלוסייה. בהינתן מסגרת תכנונית כאמור, חובה היא על רשויות התכנון ועל גורמי אכיפת החוק לדאוג, כי כל בנייה תבצע בגבולות מסגרות אלה.

הרחבת מעגל הענישה והחמרה בתקופות המאסר ובגובה הקנסות על עבירות תכנון

אחד המאפיינים הברורים של החוק החדש הוא החמרה בענישה על עבירות תכנון וההרחבה של מעגל האחריות על אותן עבירות גם לאנשי מקצוע המעורבים בהליך התכנון או הבניה ללא היתר (ר' לעניין זה ס' 3 להצעת החוק, ובפרט ההצעה לתיקון סעיפים 222-231 לחוק המקורי).

כאמור לעיל, החמרת הענישה באופן אחיד וגורף לגבי כל סוגי הבניה ללא היתר, ללא הבחנה בין סוגי העבירות השונות והמניעים להם, וללא התחשבות בנסיבות התכנוניות שבמסגרתן נעשית הבניה ללא היתר, כפי שפורט באריכות לעיל, מוסיפה עוול על עוול, והופכת אנשים נורמטיביים שאולצו, בליית ברירה, לעבור על החוק, לעבריינים.

עד למציאת פתרון ראוי למצוקת התכנון בחברה הערבית יש לקבוע מנגנון ברור המבחין בין סוגי העבירות ומעגן מדיניות שיפוטית ראויה, שתסייע בהבניית שיקול הדעת השיפוטי להחמרה בענישה בעבירות מסוימות (למשל, כאלה שהמניע שלהן הוא כלכלי), לצד אי החמרה במקרים האחרים, בהם ההחמרה היא פגיעה נוספת במוחלש.

חוק התכנון והבניה בנוי משני נדבכים: הנדבך הראשון מסדיר את ההקמה של מוסדות התכנון השונים ואת ההכנה על-ידם של תכניות הבסיס לסוגיהן. הנדבך השני עוסק ברישוי הבניה על פי אותן תכניות, ובאמצעי אכיפה וענישה, שנועדו לשמור על המסגרת התכנונית, כפי שנקבעה בהתאם להסדרים שבנדבך הראשון. הנדבך השני של החוק, ובמיוחד החלק העונשי שבו, נשען על הנדבך הראשון ואין לו קיום עצמאי ללא מימוש הנדבך הראשון. החובה לערוך תכניות מיתאר ולקביעת שטחי שיפוט ומרחבי תכנון הולמים לכל ישוב המאפשרים בניה חוקית בתחומו מוטלת על רשויות התכנון, לא על התושבים. אין מקום אפוא להפעיל את הפרק העונשי בחוק על מי שלא קיימת לגביו מסגרת תכנונית הולמת לבניה חוקית, בשל מחדלי רשויות התכנון.

בנוסף, יש מקום לחשש משימוש סלקטיבי במערכת זו, שתוצאתה אכיפה בלתי שוויונית. מציאות כזו מתקיימת כבר כיום, אך ככל שתוחמר האכיפה, כפי שמוצע בהצעת החוק – כך עלול לגבור אי השוויון.

עבירות הבנייה אינן עשויות מעור אחד, וישנם טיפוסים שונים של עבירות, הנבדלים מאוד במניעיהם ובאופיים. כך למשל, ישנה בנייה ללא היתר שהיא בעלת אופי כלכלי באופייה כמו בנייה של מרכזי מסחר בשטחים חקלאיים, ולעומת זאת בנייה ללא היתר של מבני מגורים, הנעשית לרוב על רקע העדרה של תשתית תכנונית נאותה. ישנם גם מקרים בהם הבנייה ללא היתר נעשית בהסתמך על הבטחות שלטוניות מפורשות, או עצימת עיניים מתמשכת – ממנה משתמע כי רשויות המדינה השלימו או הסכימו עם המצב.

גם בתי המשפט הכירו לאורך השנים באופיין המיוחד של עבירות שונות, ונתנו לעניין זה משקל, בעיקר בקביעת גזר הדין ובקביעת הארכות לביצוע צווי ההריסה. ראו למשל את הערת בית המשפט במסגרת דיון בערעור המדינה על קולת העונש בגין בנייה ללא היתר של בית מגורים בכמאנה שבגליל:

”...יחד עם זה, יש לציין שכאן מדובר במקרה מיוחד שאף הצריך הליכים בבג”ץ שקבע (ביום 5.9.01) כי ”יש לצוות על הועדה המחוזית להגיש תכנית הרחבה לתכנית המתאר תוך שמונה עשר חודשים מהיום” ובהחלטה נוספת של בג”ץ מיום 19.12.05, בבקשה לפי פ. בזיון בית המשפט, ניתן לראות אישור מה למחדלי הרשויות, בקיום הציווי של בית המשפט העליון.

יש איפוא בענייננו, שיקולים לכאן ולכאן באשר לעונש. מצד אחד, הצורך בהרתעה מפאת היקף הבניה הנרחב והעמדת רשויות התכנון בפני עובדה מוגמרת. מצד שני, סיטואציה מיוחדת הנוגעת למחדלי רשויות התכנון אף אל מול ציווי בית המשפט העליון..."

(ע"פ 3162/08 מ"י נ' ג'יהאד אברהים סוואעד, וראו גם נסיבות דומות בע"פ 3205/08 אחמד סוואעד נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה צפון).

תזכיר חוק התכנון והבנייה, כמו החוק כיום, אינו מבחין בין הסוגים השונים של עבירות הבנייה, ומציע ארסנל כלים (מינהלי ומשפטי) זהה לכלל סוגי העבירות. עם זאת, תזכיר החוק מחמיר את המצב הקיים, מפני שהוא מחמיר את אמצעי האכיפה ומכביד את אמצעי הענישה, כך שהבעייתיות הקיימת כבר היום בשימוש באמצעי האכיפה – תחריף.

צמצום שיקול הדעת של בית המשפט בהליכי אכיפה

אחת המגמות בתזכיר החוק נוגעת לצמצום ההתערבות השיפוטית בהליכי אכיפת חוקי התכנון (ר' לעניין ס' 3 לתיקון לחוק, ובפרט התיקון לסעיפים 204-206; 210-217; 232-235; 236-238 לחוק המקורי) והרחבת הסמכויות המנהליות לאכיפת בניה ללא היתר והריסה בפועל של מבנים. כך למשל, מוצע להגביל את שיקול דעתו של ביהמ"ש בבואו לדון בבקשה לביטול צו הפסקת עבודה מנהלי, ולהגדיר בחוק את העילות לביטול שאינן מבחינות בין סוגי הבניה השונים, כפי שפורט לעיל, ואינן מתחשבות בנסיבות האישיות של "מבצעי העבירה" לכאורה או בנסיבות תכנוניות כלליות שבמסגרתן בוצעה הבניה ללא היתר.

אסור לצמצם את מעורבות מערכת המשפט בהליכי אכיפה תכנוניים. אנו אף רואים חובה ליתן לבית המשפט היושב בדין שיקול דעת רחב להתחשב במקרים המתאימים בנסיבות התכנוניות הכלליות, שהביאו או תרמו תרומה מכרעת לביצוע הבנייה ללא היתר, ולעובדה שבמהלך השנים לא נמצא פתרון תכנוני אשר מאפשר בנייה ללא היתר באותו מקום, בעיקר בעת קביעת חומרת הענישה ובעת בחינת בקשות לדחיית המועד לביצוע צווי ההריסה.

תיקון כפי שאנו מציעים אינו שולל בשום מצב את האפשרות לנקוט בהליכים או להחמיר בדינם של מבצעי עבירות על חוק התכנון והבניה, אלא מסתפק בעיגון סטאטוטורי של האפשרות להפעיל שיקול דעת, במקרים שיימצאו מתאימים על-ידי בתי המשפט. המדובר איפוא בהצעה מידתית ומאוזנת, המותירה תמיד את שיקול הדעת בידי בית המשפט.

אימוץ הצעה שכזו יאפשר להחמיר ולהכביד את הענישה במקרים המתאימים לכך, בקרב כלל שכבות האוכלוסייה, אך תוך הפעלה גמישה ומתחשבת של כלי האכיפה במקרים אחרים, המצדיקים שימוש ביד רכה יותר.

האצלת סמכויות האכיפה – צמצום שיקול דעת גופי תכנון מקומיים והעברת מלוא הסמכויות לגופים ממשלתיים

המנגנון המוצע בסעיף 4 להצעת החוק (תיקון לסעיף 257א לחוק המקורי והוספת סעיפים 257ב ו-257ג), הוא מנגנון ריכוזי בו כמעט כל סמכויות האכיפה על שלביה (קביעת הנהלים וההנחיות לאכיפה, הכשרת פקחים והפעלתם, מעקב ובקרה אחת מנגנון האכיפה, והריסה בפועל של בניה ללא היתר) עלולות לעבור לידי מנהל היחידה הארצית לאכיפת חוקי התכנון.

כך, מוצע לקבוע כי אם מצאו מנהל היחידה הארצית ומנהל המחלקה לאכיפת דיני מקרקעין כי ועדה מקומית אינה ממלאת את תפקידי האכיפה המוטלים עליה, יוכלו ליטול ממנה סמכויות אלה, כולן או חלקן, בכל שטח מרחב התכנון המקומי או חלקו, לזמן שיקבע על ידם, ובתנאים שיקבעו על ידם.

המנגנון האמור, שמאפשר ליחידה הארצית לבצע אכיפת בניה בכל רחבי הארץ ובכל היישובים, על בסיס קריטריונים ונהלים אחידים וקבועים מראש, ולאור קביעתה כי ועדת תכנון מקומית אינה עומדת בחובת האכיפה המוטלת עליה (כשהכוונה היא להריסה של בניה ללא היתר) הוא מנגנון שתוצאותיו ידועות מראש: ראשית, הוא יפגע בשיקול הדעת של גופי תכנון מקומיים לגבי הריסה של מבנים ללא היתר ובפעילותם לאכיפת חוקי התכנון בדרכים שונות; שנית, הוא ישלול אפשרות לנקיטה בדרכים אחרות לגיטימיות למאבק בבניה ללא היתר בחברה הערבית בפרט, כגון הכנת תוכניות מתאר ותוכניות מפורטות ליישובים הערביים, הרחבת שטחי שיפוט, והכשרת כמה שיותר מבנים שנבנו ללא היתר. תהליכים אלטרנטיביים אלה יכולים להביא לצמצום משמעותי של עבירות הבניה בחברה הערבית ולפתור את ההפליה הממסדית בקרקעות ודיוור כלפי האזרחים הערבים במדינה ללא הריסה בפועל של מבנים.

כל מנגנון ריכוזי, שמצמצם שיקול דעת גופים שונים למטרת הגברת הריסה בפועל של בניה ללא היתר ופוגע ביכולת של גופי התכנון להביא בחשבון נסיבות מיוחדות של מבצעי העבירות ושל התכנון באזור ספציפי הוא מנגנון בעייתי ויביא לפגיעה קשה בזכויות יסוד בסיסיות של קבוצות גדולות באוכלוסייה ובראשם הזכות לקורת גג והזכות לכבוד.

הענקת סמכויות אכיפה לרשות הטבע והגנים

החוק מעניק סמכויות אכיפה מינהלית לרשות הטבע והגנים בתחומי שמורות טבע (ס' 216 לתיקון החוק).

הסמכות להפעיל סמכויות אכיפה מינהליות היא סמכות מיוחדת ורגישה, המופעלת תוך יישום שיקול דעת רחב, הנותן משקל לטעמים שונים. כמדויניות, אין להרחיב את מעגל המחזיקים בסמכויות אכיפה לגופים נוספים, המופקדים על אינטרסים ציבוריים צרים, ואשר עלולים שלא ליתן משקל לשיקולים רלוונטיים.

רשות הטבע והגנים היא ארגון בעל זכויות המופקד על עניינים חשובים, אך אכיפת דיני התכנון והבנייה נוגעת כאמור להיבטים רבים נוספים, החורגים מתחום עיסוקה או מומחיותה. מאידך,

אין כל מניעה שפקחי הרשות יפעילו את רשויות האכיפה על-ידי דיווחים, כפי המצב דהיום. ככל שקיימת בעיית עומס על הוועדות המקומיות, הפיתרון הוא הגדלת התקנים בוועדות, ולא ימיקור חוץ של סמכויות האכיפה.

בכבוד רב,

רגד ג'ראיסי, עו"ד

מנהלת היחידה לקידום זכויות

המיעוט הערבי

האגודה לזכויות האזרח בישראל, ת"ד 51070, נצרת 16072, טלפון: 04-8526333/4/5, פקס: 04-8526331

جمعية حقوق المواطن في اسرائيل. ص.ب.51070، الناصرة 16072، هاتف: 04-526333/4/5، فاكس: 04-8526331

The Association for Civil Rights in Israel, P.O. Box 51070, Nazareth 16072.

Tel: 04-8526333/4, Fax: 04-8526331, www.acri.org.il, raghad@acri.org.il